

Moj susret s Ivom . . .

Prvi mjeseci studentskog, slobodnog života! Oduševljen rad u Orlovstvu! Susret s tolikim simpatičnim aktivnim katolicima, koji se trgaju na sve strane za katoličku stvar. Među svima iskače jedan: Ivo Merz! Sama dobrota! Izgledao mi je kao veliko, dobro dijete! Od prvih me je časova njegova osoba osvojila. Moja je pažnja postajala sve življom, kad mi jedne večeri reče brat iz Đačkog Okružja, kad smo se zajedno vraćali s posla: »Vidiš, on ti je bio prije oficir!« A ja zinuo: oficir, a u Palmotićevoj ga ulici vidim u crkvi kako kleči kao svetac, oborenih očiju, nepomično, sklopljenih ruku moli iz nekog velikog molitvenika! Takvog velikog još nijesam nikad ni vidio! — Isti mi reče drugom zgodom: »To ti je svetac; i bičuje se!« Moje je udivljenje raslo, a njegova me dobrota silno privlačila.

★

»Danas u 8 sati navečer dođi u moj stan; nešto važno, vidjet ćeš! šapnu mi drugi, stariji Orao-student.« Što će biti? Ne idem ja na slijepo!« — »Dođi, vidjet ćeš, doći će i Merz!« — One večeri bilo nas je pet. Došao i Ivo. Bio je to pravi »klub duša«, kako ga je duhovito nazvao brat, koji me je na te sastanke i pozvao. Ivo je vodio riječ, on je bio spiritual toga kluba duša. One smo večeri, sjećam se dobro, razgovarali o razmatranju. Ivo nam je tumačio, što je razmatranje i kako ga možemo svako jutro zgodno obaviti. Spojiti ga sa sv. Misom, s misalom! Uzmite koji tekst sv. Mise i razmatrajte ga, primijetite uvijek na sebe i odlučite provesti u duši spoznanu istinu. Na pr. razmatrajući o Salamonovu hramu, učio nas je, najprije ćemo se sjetiti historijskog događaja, a onda primijetiti na sebe.« I moja je duša jedan takov hram, još kud i kamo ljepši od Salamonova. Ukrašen toga hrama jesu kreposti i milost posvećujuća, koja mora u nama sve više rasti! Što nagrđuje moj hram Duha Svetoga u meni?« Mi smo ga slušali rado, jer smo u njemu gledali uzor, znali smo da svaki dan razmatra. On je rješavao i sumnje i dispute. Jednome se nije svi-

dalo moljenje krunice: neprestano jedno te isto, dok je drugi energično tvrdio, da je to najbolji način molitve: »Krunicu je mene moja majka naučila, ona me je spasila više puta!« Hoćemo li moliti pod misom iz Misala ili krunicu? — To bi onda naš dragi Ivo uvijek lijepo, ortodokсно riješio na naše opće zadovoljstvo. Oduševljavao nas za liturgiju i moljenje sv. Mise iz misala; još i danas s počitanjem čuvam veliki Lefebvre-ov misal, što mi ga je on nabavio.

★

Podnel! Vraćamo se iz HOSa s Pejačevićevog trga, a Ivo ide oborenih očiju, ja pola koraka iza njega pa ga gledam. Kod jednog ugla se Ivo obazre, zastane, pogled mu je pao na naslov filma, koji je dolazio u Zagreb: »Kukluxklan«, pogleda slike i pođe dalje. Čudno mi je bilo da on gleda filmske slike, pa ga zapitam: što li je lijepa primijetio? — »Mislio sam«, reče, »da su Kolumbovi vitezovi organizirali snimanje filma protiv Kukluxklana, pa sam htio da se uvjerim, je li film katolički!« — Zanimalo ga je sve što je smjeralo na obranu Crkve i raširenje Kraljevstva Kristova, a za ostalu svjetsku pljevu držao je oči oborenima.

I opet smo išli ulicom zajedno, pričam mu o svom jučerašnjem doživljaju: vraćao sam se iz Mahnića oko pol jedanaest u svoj stan na Medveščaku, kad najednom spazim kod jednog električnog stupa grupu ljudi, slomljen auto, razbijeno staklo: nesreća! Šofer vozio 70 km na sat, htio da prestigne auto pred sobom i previše se ugnuo na stranu, udario o stup, pa mu volan razbio prsni koš — namjestu mrtav. Ivo nije znao da sam stigao pola sata iza nesreće, pa misleći da je šofer još živio, upita me: »Pa jesi li pogledao bliže šofera?« »Nisam, bilo mi je neugodno!« — A Ivo me stade blago koriti: »Kakav si ti, plašljiv ko djevojka; trebao si pristupiti bliže, pa mu dati raspelo da poljubi; tako bi spasio jednu dušu!« — Onda mu rastumačim, da sam došao pola sata iza smrti šoferove tamo, tijelo je još ležalo tamo radi komisije, koja je imala svaki čas doći. Ivo se na to umiri. Duboko mi se to usjeklo u dušu. Kako on najprije misli na dušu: Trebao si mu dati raspelo da poljubi!« a ja ni nemam raspela, a još manje ku-raže da tako što učinim ;a Ivo, prvo na to misli — spasiti dušu!

★

Dokora sam imao prilike da ga upoznam i u njegovu stanu. Katkad bi i HOS držao svoje sjednice u njegovoj sobi. Na stolu je stajala vazda slika Pape Pija XI., a onda slika oca Male sv. Tere-

zije i kipić sv. Cecilije iz katakomba. Soba lijepa, samo krevet nije bio u stilu — odviše siromašan prema ostaloj sobi. Posve redovnički! Kraj njega stajale su dvije željezne kugle za gimnastiku. On je tjelovježbu smatrao sredstvom trapljenja tijela: tjerati ga da sluša; gimnastikom je on jačao svoju volju, disciplinirao tijelo.

Jednog jutra bila je važna stvar, trebalo je porazgovoriti se s Ivom. Dr. X. i ja pođemo rano u njegov stan. Ivo se baš brižao. Ništa to njega nije smetalo, da svoje prijatelje primi u kupaonici, u košulji, sav bijel od sapuna. Djevojka, koja nas je uvela, dobaci mu: »Baš ste lijep«! A on dobrohotno, očinski odgovori: »Što ti znaš!« i razgovor započne. Ivo bi stiskao usnice i sapunao se preko njih, a onda opet razgovarao s nama s takom jednostavnošću, mirom i dobrom blagošću: ja sam samo stajao i gledao ga, kako je mio u svojoj djetinjoj prostodušnosti.

Jednom donesem u njegov stan neki dokumenat. Ivo je već pobolijevao. Da se okrijepi uzimao bi katkad po koju naranču. Ode u pokrajnju sobu i donese dvije. Na moje opiranje, rekne mi blago: »Uzmi, kad ti velim!« I onda smo stajali uz košaru za papir i gulili naranče zajedno. Razgovarajući promatrao sam ga: uvijek isti, dobri Ivo; kakav u Crkvi, na ulici, takav i kod kuće: uvijek gospodar samog sebe, dobar kao nevino dijete, prostodušan. Jednom riječju: svi smo ga mi studenti držali svecem!

★

»Toliko posla, a Ivo mora svaki dan 4 sata studirati!« . . . ljutili bi se tobože na njega neki. Ali Ivo nije odustajao: svaki dan puna 4 sata privatnog studija. Uza sav ogroman posao. Sam je vodio svu brigu za kojih petnaestak društava oko Banjaluke uz ostali tajnički posao HOS.a. Ali nikakav posao ga nije mogao odvratiti od njegova razmatranja, molitve i studija.

★

Kad sam polazio na koji orlovski tečaj, prije vlaka trebalo je još posjetiti Ivu, da mi dade upute za tečaj. A on je uvijek natrpao moju tašku »Svetim Misama« od dra Kniewalda i putio me, da učim dečke, da na tečaju zajednički recitiraju sv. Misu. To je uvijek bilo najvažnije, što mi je imao preporučiti.

Kad bi koji stranac došao na HOS, Ivo je bio prvi, koji bi se za nj ljubezno zauzeo, zabavio ga i udovoljio mu želji.

★

A gdjekad je u njegovom društvu pala i koja nepovoljna riječ o bližnjemu. Tada je Ivo mirno i blago uzeo sve u obranu:

Ne smijemo tako, kršćanska ljubav nam brani tako govoriti »i oni su kršćani!« I sve se opet udobrovoljili radi njega. Nijesu ga htjeli žalostiti.

Jedan šaljivdija stao u njegovu društvu oponašati jednog visokog crkvenog dostojanstvenika, a Ivo odmah skoči: »Pa on tako mora radi svog naroda, ne bi ga drugačije razumjeli!« Smješta je našao čim će drugoga ispričati.

★

1926. godine! Burna požeška skupština HOS-a! Vrijeme već odmaklo, već je blizu dvanaest sati, a Ivo čita svoj tajnički izvještaj. Iza izvještaja napadoše ga strastveno, da je tendenciozno ispustio u izvještaju da spomene jednog uglednog javnog radnika (fra Miju Kotaraša), koji je preminuo one radne godine. Što li će Ivo na to?! — Ja sam se divio! Usred vike i buke, moljenja za riječ, prepirke i podvala, on je ostao miran, blag i sjedinjen s Bogom. Posve blago i mirno, bez ijednog trunka strasti odgovori kao krotko janje: »Nijesam to učinio zlonamjerno, nego jedino, jer sam bio prisiljen da skratim svoj izvještaj, vrijeme nam ne dopušta. Eto vidite ni pokojnog biskupa Langa nisam spomenuo!« Ovakav je odgovor sve razoružao. Blagost i njegova prostodušna dobrota pobijedila je sve! Janje pobijedilo lava!

★

Kad je napokon saznao da se spremam u Družbu Isusovu, bio je sav veseo. Na verandi s nutarnje strane isusovačke porte stajao je Ivo i još nekoliko studenata. Ivo poveo razgovor o zvanju. Uvjeren je, veli, da Bog zove puno više ljudi, nego što se doista oni odazivlju. Jer ništa toliko sv. Crkvi i obraćenju svijeta ne treba kao vrlo brojni apostoli, svećenici. I zato se Bog posebno i brine da baš zvanjima sv. Crkvu opskrbi, zato zove mnoge mladiće da se posvete Njegovom Božanskom djelu spasavanja duša. Ali mnogi odbacuju taj uzvišeni poziv. Među nama nalazio se i jedan izvrstan mladi student. Merz ga je volio radi njegova dobrog srca, sredenosti i katoličkog uvjerenja. Razgovarajući o zvanju bez ikakvog posebnog uvoda, bez uvijanja, zapita Ivo ovog studenta: Š. zar ti nemaš zvanja?« — A student će: »Ja ne osjećam ništa!« Ivo se nije mogao da načudi, jer je inače bio tako dobar. Ja sam se morao upravo smijati, kako to naš dragi Ivo bez rukavica stavlja pitanja, koja idu do srca. Bio je do skrajnosti jednostavan i prostodušan. Dobrota što mu se caklila iz očiju na-prosto je osvajala, nitko se na njega nije mogao ljutiti, a još manje zamjeriti mu bilo što god.

★

Zadnji moj susret s Ivom bio je u novicijatu. Došao je u Ljubljanu po poslu i došao da me posjeti. P. Magister me zovne, otvorim vrata, a u sobi Ivo — smije se. Pristupam, pozdravim ga srdačno, a on mahne rukom, da me od dragosti udari prstima po obrazu. »Naš carissimus«! povikne sav pun radosnog smijeha. To je bio moj zadnji susret s Ivom. Točno na godišnjicu, kako sam stupio u red, umro je naš predobri Ivo: potreslo me to jako. U mojoj uspomeni ostao je uvijek onako neopisivo dobar, blag i miran — čista, sveta duša!

Često prolazim pokraj njegova groba i uvijek se svratim k njemu, da se toplo pomolim ne za Nj nego Njemu da u nebesima moli i pomogne hrvatskome Križarstvu, hrvatskoj mladosti, za koju je za života toliko žrtvovao i radio.

Ivan Jäger D. I.